

Analyzing the relationships between academic support, academic self-concept, and academic performance: A structural modeling approach

Kazem Hassani*¹, Farhad shariati²

1. **(Corresponding Author):** Ph.D. Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Payam Noor University, Tehran, Iran **Email:** K_hassani@pnu.ac.ir
2. Ph.D. Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Payam Noor University, Tehran, Iran.

Article Info	Abstract
<p>Article Type:</p> <p>Research Article</p> <p>Received Date: 10 March2025 Accepted Date: 04 August2025</p> <p>Keywords: Academic performance, Academic support, Academic self-concept, Students</p>	<p>Background and Aims: The policy, strategy and program of educational systems all over the world are aimed at removing the obstacles and problems in the way the academic performance of learners and optimizing and creating suitable conditions for its growth and development. The present study aimed to present a structural model to explain students' academic performance based on two key variables, namely academic support and academic self-concept.</p> <p>Method: The statistical population of the research consisted of all the students of the second year of Marivan secondary school in the academic year of 1402-1403. According to Morgan's table, according to the population of more than 2000 people in the statistical community, 322 people were selected as a sample. In this research, staged cluster sampling method was used. Academic support questionnaire (QSA), academic self-concept (ASC) and academic performance (EPT) were used to collect data. The data were analyzed using the structural equation model.</p> <p>Findings: The results showed that academic support and academic self-concept have a direct (0.001) effect on students' academic success. Also, the structural model has good fit with the research data, and academic support and academic self-concept have a predictive power of 0.840 of the changes in the academic performance variable.</p> <p>Conclusion: Holding regular educational courses and workshops related to academic support and positive academic self-concept for parents, teachers, and students is recommended in order to further support students, strengthen positive academic self-concept, and improve their academic performance.interest in learners.</p>
<p>Cite this article: Hassani, K., Shariati, F. (2025). Analyzing the relationships between academic support, academic self-concept, and academic performance: A structural modeling approach. <i>Research Strategies in Educational Sciences</i>, 3(2), 34-48. DOI: 10.22034/jrses.2025.539122.1096</p>	
	
<p>Extended abstract</p> <p>Introduction</p> <p>The Academic performance is one of the issues that is of particular importance to parents, schools and educational system officials. Because the efficiency and effectiveness of educational systems all over the world depends on the success of students' academic performance (Aghvenluei & et al, 2023). Academic performance is measured by students' aptitude for academic subjects when their knowledge and skills are measured against a standard (Kasaring & et al, 2020). What factors affect students' academic performance? Or what is the contribution and participation of each factor? It has always been one of the areas of interest</p>	

for educational system researchers and educational psychologists (Xu & et al, 2024). Therefore, it can be said that academic support and academic self-concept are two examples of environmental and personal factors affecting the academic performance of learners.

Academic support refers to preparing any type of resource that directly and indirectly increases students' interest and academic performance (Collie & et al, 2019). Salman and et al, (2024) stated that academic support plays a significant role in the quality of education and inclusive activities.

Considerable evidence shows that academic self-concept, as an essential part of students' academic progress, plays an important role in their academic performance (Noreen, & et al, 2022). (In this connection, research findings (Alejandro & et al; 2020; Jaiswal & Choudhuri, 2019; Bloom, 2018; Abdi, 2020;) indicate that self-concept is related to many educational benefits such as increasing academic achievement, choosing difficult assignments and improving learning. Strong academic self-concept has many educational results for students and is a predictor of students' academic success (Marsh & O'Mara, 2012). Since academic support and academic self-concept are among the factors that play a significant role in academic progress, this research seeks to answer the question of whether the structural model of academic performance based on academic support and academic self-concept has a suitable fit.

Methods

The present research method was descriptive and correlational and based on structural equations. In the present study, the statistical population of the research is made up of all the second year high school students of Kermanshah city in the academic year of 1402-1403. According to Morgan's table, according to the population of more than 2000 people in the statistical population, 322 people were selected as a sample using the multi-stage cluster sampling method. To collect data from three questionnaires of Sands and Plunkett (2005), Chen's academic self-concept. P. Yesen (2004) and Pham and Taylor's (1990) academic performance were used

Results

Based on the obtained information, the respondents scored lower than the community average in the components of educational support from the mother and non-academic aspects, and in other components, they scored higher than the community average. Also, considering that the values of skewness and skewness of the data are between +2 and -2, the data have a normal distribution.

Examining the effect coefficient of academic support on academic performance (0.617) and academic self-concept on academic performance (0.379) and the significance level (0.001) is less than 0.05, indicating that academic support and academic self-concept have a positive and significant effect on academic performance

Conclusion

The results of the research indicated the ability to explain the structural model of academic performance based on academic self-concept and academic support of students. In explaining this finding, it can be said that the mental growth and academic performance of learners largely depends on the environmental conditions and the way parents, teachers and people around them deal with them. The environment in which students and teenagers grow up should be such that it puts them on the path to success So that they can be confident and self-confident as a result of intermittent successes and expect success from themselves. In order to be in the same direction, they need constant understanding of success and approval from others. Also, academic performance and self-concept are two processes that are intertwined in a network and affect each other in a reciprocal manner. Therefore, when a person has a good idea about himself, he feels that he is a capable being and thinks with confidence; Therefore, he tries to be successful in his behavior.

Considering the positive effect of academic support and academic self-concept on students' academic performance, it is suggested that parents and schools provide conditions for the improvement and success of the student's academic performance so that the student feels pleasant and positive about attending school and the learning process.

Ethical considerations

Following the ethics of research

The principle of confidentiality was maintained in this research.

Financial sponsor

This study did not have a financial sponsor and the costs were covered by the authors.

Authors' contribution

This study was entirely written and conducted by authors.

Conflict of interest

There is no conflict of interest between the authors and the Quarterly Journal of Research Strategies in Educational Sciences.

تحلیل روابط بین حمایت تحصیلی، خودپنداره تحصیلی و عملکرد تحصیلی: یک رویکرد مدل سازی ساختاری

کاظم حسنی*^۱ ID، فرهاد شریعتی^۲ ID

۱. نویسنده مسئول: استادیار گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. رایانامه:

K_hassani@pnu.ac.ir

۲. استادیار گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

چکیده	اطلاعات مقاله
<p>زمینه و هدف: سیاست، راهبرد و برنامه نظام‌های آموزشی در همه دنیا، بر رفع موانع و مشکلات موجود بر سر راه عملکرد تحصیلی یادگیرندگان و بهینه‌سازی و ایجاد شرایط مناسب برای رشد و پیشرفت آن است. پژوهش حاضر با هدف ارائه یک مدل ساختاری برای تبیین عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان براساس دو متغیر کلیدی، یعنی حمایت تحصیلی و خودپنداره تحصیلی انجام شد.</p> <p>روش: روش پژوهش، توصیفی، از نوع همبستگی و بر پایه معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش از همه دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر مریوان در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ تشکیل شده بود. براساس جدول مورگان با توجه به جمعیت بالای ۲۰۰۰ نفری جامعه آماری، تعداد ۳۲۲ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. در این تحقیق از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای مرحله‌ای استفاده شد. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه حمایت تحصیلی (QSA)، خودپنداره تحصیلی (ASC) و عملکرد تحصیلی (EPT) استفاده شد. داده‌ها با استفاده از مدل معادلات ساختاری تحلیل شدند.</p> <p>یافته‌ها: نتایج نشان داد که حمایت تحصیلی و خودپنداره تحصیلی به صورت مستقیم (۰/۰۰۱)، بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر دارند. همچنین، مدل ساختاری با داده‌های پژوهش برازشی مناسب دارد و حمایت تحصیلی و خودپنداره تحصیلی توان پیش‌بینی ۰/۸۴۰ از تغییرات متغیر عملکرد تحصیلی را دارند.</p> <p>نتیجه‌گیری: استفاده نتایج حاصل از این پژوهش، توصیه‌های کاربردی مهمی برای اولیاء و مدرسه دارد تا با حمایت‌های به موقع و مناسب و تعامل و همکاری هرچه بیشتر، موجبات افزایش امنیت و آرامش ذهنی و تحصیلی، و در نتیجه، شکل‌گیری خودپنداره مثبت تحصیلی دانش‌آموز را فراهم نمایند و باعث موفقیت و پیشرفت عملکرد تحصیلی یادگیرنده در فرایند تحصیلی شوند.</p>	<p>نوع مقاله: علمی پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۲۰</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۱۳</p> <p>کلیدواژه‌ها: عملکرد تحصیلی، حمایت تحصیلی، خودپنداره تحصیلی، دانش‌آموزان.</p>
<p>استناد به این مقاله: حسنی، ک؛ شریعتی، ف. (۱۴۰۴). تحلیل روابط بین حمایت تحصیلی، خودپنداره تحصیلی و عملکرد تحصیلی: یک رویکرد مدل سازی ساختاری، راهبردهای پژوهش در علوم تربیتی، ۳(۲)، ۴۸-۳۴.</p>	
<p>DOI: 10.22034/jrses.2025.539122.1096</p>	

مقدمه

والدین بروز عملکرد تحصیلی از جمله مسائلی می‌باشد که برای والدین، مدرسه و مسئولان نظام آموزشی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. چرا که کارایی و اثربخشی نظام‌های آموزشی در همه دنیا به موفقیت عملکرد تحصیلی یادگیرندگان بستگی دارد (اکونلویی و همکاران؛ ۲۰۲۳). عملکرد تحصیلی، به وسیله تمایل دانش‌آموزان در مورد موضوعات تحصیلی، هنگامی که دانش و مهارت آن‌ها با یک استاندارد سنجیده می‌شود، اندازه‌گیری می‌شود (کیوهوی و همکاران؛ ۲۰۲۰).

از نظر کیم و همکاران (۲۰۲۰) عملکرد تحصیلی عوامل مرتبط با تحصیل از جمله فعالیت‌های کلاسی و دانشگاهی و تعامل با همکلاسی‌ها و معلمان و رسیدن به اهداف آموزشی را نمایان می‌سازد. اینکه چه عواملی بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد؟ یا سهم و مشارکت هر عامل چه اندازه است؟ همواره از حیطه‌های مورد علاقه پژوهشگران نظام آموزشی و روانشناسان تربیتی بوده است (خوو و همکاران؛ ۲۰۲۴). به نظر مارینوا و همکاران (۲۰۱۶) عوامل غیر شناختی محیطی نظیر داشتن حمایت اجتماعی و تحصیلی از جانب خانواده و همسالان در عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان نقش بسزایی را ایفا می‌کنند. دانش‌آموزان در طول دوران تحصیلی خود، به محیط پیرامون خود نگرش مثبت یا منفی پیدا می‌کنند که این مسئله به تجربه‌های موفقیت‌آمیز و یا ناموفق آن‌ها در طول دوران تحصیل ارتباط دارد (محمدی، یوسفی، ۱۴۰۰). تینو از اولین نظریه پردازان پیشرفت تحصیلی بیان می‌کند که رفتار دانش‌آموز هم فردی است و هم اجتماعی، و او بایستی بتواند در درون هر دو حوزه رشد یکپارچه‌ای داشته باشد تا به موفقیت تحصیلی نائل شود (صالحی و همکاران، ۱۴۰۰). بنابراین، می‌توان گفت که حمایت تحصیلی و خودپنداره تحصیلی دو نمونه از عوامل محیطی و فردی مؤثر بر عملکرد تحصیلی یادگیرندگان هستند.

حمایت تحصیلی از عوامل تأثیرگذار بر عملکرد تحصیلی است. حمایت تحصیلی به آماده کردن هر نوع منبعی که به صورت مستقیم و غیرمستقیم باعث افزایش علاقه و رغبت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان شود، اشاره دارد (کالی و همکاران؛ ۲۰۱۹). حمایت عاطفی، حمایت ابزاری^۱ و حمایت شناختی^۲ منابع‌های مختلف حمایت تحصیلی هستند (هانیکه و همکاران؛ ۲۰۲۱). سلمان و همکاران (۱۴۰۲) بیان کردند حمایت تحصیلی از ماهیتی چندبعدی برخوردار است که از نقش معلم، والدین، همسالان و ارتباط معلم با والدین و همسالان متأثر است که نقش بسزایی در کیفیت آموزش و فعالیت‌های فراگیر دارد. حمایت تحصیلی به این دلیل که انتظارات و ارزش‌ها را در کلاس برای دانش‌آموزان مهیا می‌کند، منجر به بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان شده است. پژوهش‌های انجام شده نشان داده‌اند که درک روابط حمایتی از سوی دانش‌آموزان با پیشرفت تحصیلی بیشتر، سطوح بالاتر تعهد، مشکلات رفتاری کمتر و روابط مثبت با همسالان همبستگی دارد (هامر، پاننا؛ ۲۰۲۰).

نریمانی و همکاران (۱۴۰۰) در بررسی نقش درک حمایت معلم در پیش‌بینی خودکارآمدی تحصیلی دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری دریافتند که درک حمایت معلم با خودکارآمدی تحصیلی دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری، رابطه دارد. فراگیرانی که به نقش حمایتی معلمان در مدرسه اشاره دارند، از عزت نفس بالاتری برخوردار بوده و علاقه‌مند به حضور در مدرسه هستند (داویس؛ ۲۰۰۳). احراری و همکاران (۱۴۰۱) در فراتحلیل رابطه حمایت اجتماعی و عملکرد تحصیلی نشان دادند که حمایت اجتماعی در افزایش عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مؤثر است. نتایج پژوهش عزیزینژاد و همکاران (۱۳۹۶) حاکی از آن بود که حمایت اجتماعی با امیدواری، خودکارآمدی و

¹ Aghvenluei & et al

² Koivuhovi & et al

³ Kim & et al

⁴ Xu & et al

⁵ Marinova & et al

⁶ Tinou

1. Academic support

⁸ Collie & et al

2. Emotional support

3. Instrumental support

4. Cognitive support

¹ Honicke & et al

2

¹ Hamre & Pianta

3

¹ Davis

4

رضایت از مدرسه و سازگاری اجتماعی رابطه دارد و متغیرهای امیدواری، خودکارآمدی و رضایت از مدرسه در رابطه با سازگاری اجتماعی نیز نقش میانجی دارند. فردوسی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهش خود نشات دادند که انعطاف‌پذیری شناختی مستقیم و غیرمستقیم از طریق حمایت اجتماعی ادراک شده بر عملکرد تحصیلی تأثیر می‌گذارد. پژوهش‌های هاکتانیر و همکاران (۲۰۲۱) و لاکسمیواتی و تاندوک (۲۰۲۳) نشان دهنده آن است که بین حمایت اجتماعی ادراک شده با سلامت و پیشرفت تحصیلی، و خودکارآمدی ادراک شده رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و اینکه خودکارآمدی ادراک شده در آغاز دوران نوجوانی با ادراک نوجوان از حمایت اجتماعی خانواده، دوستان و دیگران مهم و همبستگی پیدا می‌کند. خدیوی و همکاران (۱۴۰۲) بیان می‌کنند که هم درک حمایت و هم دریافت واقعی آن، مهم هستند زیرا افرادی که سطح بالایی از حمایت را از طرف خانواده، دوستان و یا جامعه را دارند، استرس کمتری را تجربه می‌کنند و به‌طور مؤثرتری نسبت به افرادی که شبکه‌های حمایتی قوی ندارند، از موفقیت و بهزیستی بهتری برخوردار هستند. ایجاد محیطی حامی و پر نشاط برای دانش‌آموزان کمک شایانی به فرایند یادگیری آنها می‌کند و چنین محیطی، احساس ارزشمند بودن و مثبت بودن را در دانش‌آموزان پرورش می‌دهد (مطلب نژاد و همکاران، ۱۴۰۲).

شواهد قابل توجهی نشان می‌دهد که خودپنداره تحصیلی، به‌عنوان بخشی اساسی از روند پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان، نقش مهمی در عملکرد تحصیلی آنها ایفا می‌کند (نورین و همکاران، ۲۰۲۳). خودپنداره تحصیلی، به‌عنوان درک دانش‌آموزان در مورد حوزه‌های خاص یا ارزیابی توانایی‌های تحصیلی خود در مقایسه با دیگر دانش‌آموزان تعریف می‌شود (جاسوال، چادهوری، ۲۰۱۷). پکران و همکاران (۲۰۱۸)

در تعریف خودپنداره تحصیلی به چرخه ایجاد ارزشیابی از خودپنداره که از تجارب ارزشیابی دانش‌آموزان و تفسیر محیط آموزشی تأثیر پذیرفته است، اشاره دارند (مارش و همکاران، ۲۰۱۹).

همچنین این ویژگی را می‌توان به‌طور گسترده‌ای در زمینه‌هایی همچون، نحوه نشان دادن توانایی دانش‌آموزان در مقایسه با سایر دانش‌آموزان، ادراک دانش‌آموزان از صلاحیت، مشارکت و علاقه به مدرسه، ادراک دانش‌آموزان از شایستگی و تعهد آنها نسبت به مشارکت در فعالیت‌های تحصیلی و علاقه به آن مشاهده کرد (پینکستن و همکاران، ۲۰۱۵). یافته‌های پژوهش‌های عابدی، ۱۳۹۹، بلوم^۱، ۲۰۱۸، جاسوال و چاهوری، ۲۰۱۷ و الجاندرو و همکاران^۲؛ ۲۰۱۹، بیانگر آن است که خودپنداره با بسیاری از فواید آموزشی مانند افزایش پیشرفت تحصیلی، انتخاب تکالیف سخت و بهبود یادگیری ارتباط دارد آموزش و پرورش انسان‌گرایانه خودپنداره را جزء جدایی‌ناپذیر از یادگیری و رشد دانش‌آموز می‌داند و مدعی است میان خودپنداره مثبت با یادگیری و عملکرد تحصیلی ارتباط وجود دارد و کار معلم را فراهم ساختن زمینه مناسب برای دستیابی به خودپنداره مثبت و عملکرد مناسب برای دانش‌آموز می‌داند (سونکک و همکاران؛ ۲۰۱۸). خودپنداره تحصیلی قوی، نتایج آموزشی فراوانی برای دانش‌آموزان دارد و پیش‌بینی‌کننده موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان می‌باشد (مارش و امارا^۳؛ ۲۰۱۲). دانش‌آموزانی که در انجام امور و فعالیت‌های تحصیلی خود را مطمئن‌تر و توانمندتر می‌دانند از خودپنداره تحصیلی سطح بالایی برخوردار هستند و طبیعتاً داشتن خودپنداره‌ای در این سطح منجر به رشد و پیشرفت تحصیلی فرد و عدم بروز هیجانات منفی خواهد شد (سعدی پور، ۱۴۰۰). الجاندرو و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان نوجوانان و موفقیت تحصیلی: نقش میانجی خودپنداره تحصیلی در دانش‌آموزان دبستانی، نشان دادند که خودپنداره تحصیلی در دوران نوجوانی نقش برجسته و مهمی در موفقیت دارد و نگرش‌های تحصیلی مثبت برای توسعه مدل‌های آموزشی بسیار مهم هستند. جیسوال و چادهوری (۲۰۱۹) در بررسی رابطه بین خودپنداره تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دبیرستانی دختر و پسر نشان دادند که بین خودپنداره تحصیلی و پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت وجود دارد و

¹ Haktanir & et al

² Laksmiwati, & Tondok

³ Noreen, & et al

⁴ Jaiswal & Choudhuri

⁵ Pekrun & et al

⁶ Marsh & et al

⁷ Pinxten & et al

⁸ Bloom

⁹ Alejandro & et al

¹ Cvencek & et al

0

¹ Marsh & O'Mara

1

این رابطه برای دانش‌آموزان دختر ($n=28$) نسبت به دانش‌آموزان پسر ($n=17$) بیشتر است. عبدی (۱۴۰۰) پژوهشی را با هدف بررسی رابطه خودپنداره تحصیلی، انگیزش پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دانشجویان انجام داد که نتایج پژوهش وی حاکی از آن بود که بین انگیزه پیشرفت تحصیلی و خودپنداره تحصیلی رابطه معنادار و مثبت برقرار است. رئیس‌یون و همکاران (۱۳۹۶) در بررسی رابطه خودپنداره با پیشرفت تحصیلی دانشجویان نشان دادند که خودپنداره واقعی و آرمانی دانشجویان با پیشرفت تحصیلی آنان دارای ارتباط مثبت و معنی‌داری است. یافته‌های پژوهش شیخ‌السلامی (۱۴۰۰) بیانگر آن است که بین حمایت تحصیلی و (مؤلفه‌های آن) و خودپنداره تحصیلی و (مؤلفه‌های آن) با سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت معناداری وجود دارد.

در خصوص ضرورت و اهمیت انجام این پژوهش، می‌توان چنین بیان کرد که عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان نه تنها موضوع قابل توجهی برای والدین و دست‌اندرکاران آموزش کشور است، بلکه یکی از شاخص‌های مهم موفقیت آموزش و پرورش در فعالیت‌های علمی، آموزشی، و مقبولیت و پذیرش در کلاس درس، احساس خود ارزشمندی، به دست آوردن شغل و موفقیت فردی و اجتماعی یادگیرندگان است. همچنین دانش‌آموزان در دوران تحصیل با چالش‌ها، بحران‌ها، مسائل و مشکلات زیادی مواجه می‌شوند و اگر از حمایت‌های لازم بیرونی و توانمندی‌های درونی مناسب برخوردار نباشند با مشکلات تحصیلی، روانی، تربیتی و رفتاری روبرو می‌شوند که این امر می‌تواند به مشکلات روانی-عاطفی، آسیب‌های اخلاقی، افت تحصیلی، و ترک تحصیل منجر شود. در مقابل انجام حمایت‌های لازم و به موقع و رفتار مناسب خانواده، مدرسه و اجتماع در این دوران باعث احساس عزت نفس، کفایت و موفقیت دانش‌آموزان در تحصیل می‌شود. به همین دلیل، هدف از انجام پژوهش حاضر، پاسخ‌گویی به این سوال است که چه میزان از تغییرات عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان توسط حمایت تحصیلی و خودپنداره تحصیلی قابل تبیین است؟

روش

روش پژوهش حاضر با توجه به هدف از نوع تحقیقات کاربردی است؛ همچنین این پژوهش با توجه به گردآوری داده‌ها، توصیفی و از نوع همبستگی و بر پایه معادلات ساختاری بود. در پژوهش حاضر، جامعه آماری پژوهش از همه دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر مریوان در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ تشکیل شده بود. براساس جدول مورگان با توجه به جمعیت بالای ۲۰۰۰ نفری جامعه آماری، تعداد ۳۲۲ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای انتخاب نمونه‌ها از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شد. بدین صورت که شهر مریوان را به چهار خوشه شمال، جنوب، شرق و غرب تقسیم و از هر خوشه ۲ مدرسه، و در هر مدرسه ۶ کلاس و در هر پایه ۲ کلاس به عنوان نمونه انتخاب شدند. در گام نهایی با بیان اهداف پژوهش و دادن توضیحاتی در مورد پرسشنامه‌ها و رفع ابهامات، پرسشنامه‌ها توسط دانش‌آموزان تکمیل و داده‌های مورد نیاز به وسیله ۳ پرسشنامه استاندارد ذیل گردآوری شد.

ابزار پژوهش

پرسشنامه حمایت تحصیلی (۲۰۰۵): این پرسشنامه به وسیله ساندز و پلانکت (۲۰۰۵) تهیه شده و دارای ۲۴ گویه می‌باشد که به شیوه ۴ درجه‌ای لیکرت از کاملاً موافقم (با نمره ۴) تا کاملاً مخالفم (با نمره ۱) نمره‌گذاری می‌شود. این مقیاس دارای چهار خرده مقیاس؛ حمایت تحصیلی از سوی مادر، حمایت تحصیلی از سوی پدر، حمایت تحصیلی از سوی معلم و حمایت تحصیلی از سوی همسالان است که هر خرده مقیاس را شش گویه مورد ارزیابی قرار می‌دهد. برای تعیین روایی و پایایی این مقیاس، از تحلیل عاملی به روش مؤلفه‌های اصلی همراه با چرخش واریماکس استفاده شده است. نتایج تحلیل عاملی نشانگر وجود چهار عامل؛ "حمایت تحصیلی از سوی مادر"، "حمایت تحصیلی از سوی پدر"، "حمایت تحصیلی از سوی معلم" و "حمایت تحصیلی از سوی همسالان" بود. ساندز و پلانکت (۲۰۰۵)، همسانی درونی خرده مقیاس‌های این ابزار را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۸۹ تا ۰/۹۳ گزارش نموده‌اند. در ایران، سامانی و جعفری (۱۳۹۰) ساختار عاملی و ویژگی‌های روان سنجی این مقیاس را بر روی نمونه‌های از دانش‌آموزان ۱۸-۱۵ ساله بررسی کردند. نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی وجود ۴ عامل را در این مقیاس تأیید کرده است. این محققین، پایایی خرده مقیاس‌های این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۷۶ تا ۰/۸۶ گزارش کرده‌اند.

پرسشنامه خودپنداره تحصیلی (۲۰۰۴): پرسشنامه خودپنداره تحصیلی توسط چن. پی. یسن (۲۰۰۴) پس از اجرا روی ۱۶۱۲ دانش‌آموز تایوانی دوره دبستان معرفی شد. این پرسشنامه ۱۵ سوال داشته و هدف آن ارزیابی ابعاد مختلف خودپنداره تحصیلی (عمومی، آموزشی، غیرآموزشگاهی) می‌باشد. طیف نمره‌گذاری آن بر اساس طیف لیکرت پنج گزینه‌ای از کاملاً مخالفم (با نمره ۱) تا کاملاً موافقم (با نمره ۴) درجه‌بندی شده است. در پژوهش افشاری‌زاده و همکاران (۱۳۹۲) روایی محتوایی، روایی سازه و روایی همگرایی این پرسشنامه با پرسشنامه عزت نفس روزنبرگ مورد سنجش قرار گرفت و تأیید شد. برای محاسبه پایایی آن از آلفای کرونباخ استفاده گردید که پایایی آن ۰/۷۸ به‌دست آمد. همچنین میکائیلی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهش خود ضریب آلفای پرسشنامه را به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۸۲ و ۰/۸۳ به‌دست آورده‌اند.

پرسشنامه عملکرد تحصیلی (۱۹۹۰): جهت اندازه‌گیری عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در این پژوهش از پرسش‌نامه عملکرد تحصیلی استفاده شده است. این پرسش‌نامه اقتباسی از پژوهش‌های فام و تیلور^۲ (۱۹۹۰) در حوزه عملکرد تحصیلی است که توسط درتاج (۱۳۸۳) طراحی و اعتباریابی شده است (درتاج و همکاران، ۱۳۹۱). آزمون عملکرد تحصیلی قادر است با ۴۸ سؤال، ۵ حوزه مربوط به پیشرفت و عملکرد تحصیلی (خودکارآمدی، تأثیرات هیجانی، برنامه‌ریزی، فقدان کنترل پیامد و انگیزش) را اندازه‌گیری نماید. در پژوهش درتاج (۱۳۸۳) میزان پایایی بدست آمده در هر کدام از حیطه‌های مربوط به عملکرد تحصیلی عبارتند از: عامل اول (۹۲٪)، عامل دوم (۹۳٪)، عامل سوم (۷۳٪)، عامل چهارم (۶۴٪) و عامل پنجم (۷۲٪) است. مردان (۱۳۹۲) میزان آلفای کرونباخ برای کل آزمون را ۰/۸۲ گزارش کرده است.

یافته‌ها

برای تحلیل داده‌ها در سطح توصیفی از آماره‌های مرکزی و پراکندگی (میانگین، انحراف استاندارد، چولگی و کشیدگی) و در سطح استنباطی برای آزمون فرضیه‌ها از آزمون‌های آماری مدل معادلات ساختاری استفاده شد.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی و نرمال بودن متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	تعداد	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
حمایت تحصیلی از سوی مادر	۳۲۲	۱۵/۲۴	۲/۰۸۷	۰/۰۶۲	۰/۷۶۱
حمایت تحصیلی از سوی پدر	۳۲۲	۱۷/۴۶	۳/۱۶۷	۰/۵۶۳	۰/۵۶۲
حمایت تحصیلی از سوی معلم	۳۲۲	۱۴/۲۱	۳/۱۱۱	۰/۲۱۲	۰/۰۸۰
حمایت تحصیلی از سوی همسالان	۳۲۲	۱۶/۴۲	۳/۰۹۲	۰/۳۵۲	۰/۲۲۷
نمره کل حمایت تحصیلی	۳۲۲	۶۳/۳۳	۹/۰۷۲	۰/۵۳۵	۰/۹۵۵
جنبه عمومی	۳۲۲	۱۵/۶۷	۲/۸۰۱	۰/۷۲۱	۰/۸۵۳
جنبه آموزشی	۳۲۲	۱۶/۳۴	۳/۴۵۴	۰/۵۵۶	۱/۱۸۲
جنبه غیرآموزشگاهی	۳۲۲	۱۴/۱۱	۲/۸۹۴	۰/۶۵۷	۰/۱۲۲
نمره کل خود پنداره تحصیلی	۳۲۲	۴۶/۱۲	۷/۲۳۳	۱/۵۰۳	۰/۱۷۳
خودکارآمدی	۳۲۲	۲۴/۳۷	۴۶/۱۲	۱/۲۰۱	۰/۱۲۵
تأثیرات هیجانی	۳۲۲	۲۲/۱۷	۱/۹۷۰	۰/۷۶۲	۰/۳۳۷
برنامه‌ریزی	۳۲۲	۱۸/۸۷	۱/۰۱۳	۰/۶۷۴	۰/۹۴۶
فقدان کنترل پیامد	۳۲۲	۱۹/۳۰	۱/۲۳۰	۰/۴۷۴	۰/۷۴۶

^۱ . Chen. P. Yesen

^۲ . Fam

^۳ . Taylor

انگیزش	۳۲۲	۱۷/۶۵	۱/۰۱۰	۰/۳۷۴	۰/۵۴۶
نمره کل عملکرد تحصیلی	۳۲۲	۱۰۲/۳۶	۸/۴۴۷	۰/۵۰۹	۱/۷۰۲
ضریب مردیا: ۲/۵۸۸	نسبت بحرانی: ۱/۵۵۳				

جدول ۱- تعداد، میانگین و انحراف معیار و نرمال بودن متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. برای انجام معادلات ساختاری به شیوه پارامتریک، پیش فرض نرمال بودن داده‌ها و متغیرها لازم است. برای سنجش نرمال بودن تک متغیره داده‌ها از مقادیر «چولگی»^۱ و «کشیدگی»^۲ استفاده می‌شود که مقادیر آن باید در بازه ۲- تا ۲+ باشد که نشان دهنده نرمال بودن تک متغیره توزیع نمرات است (کلاین، ۲۰۲۳). برای بررسی استقلال خطاها از آزمون دوربین واتسون استفاده شد که نتایج نشان داد که آماره‌های دوربین واتسون بین ۱/۵ الی ۲/۵ است که نشان دهنده استقلال خطاها است. برای بررسی همخطی چندگانه از ضریب تحمل و تورم واریانس استفاده شد که نتایج نشان داد که هیچ کدام از مقادیر آماره تحمل کوچکتر از حد مجاز ۰/۱ و هیچ کدام از مقادیر عامل تورم واریانس بزرگ‌تر از حد مجاز ۱۰ نمی‌باشند. از آنجایی که وجود همخطی چندگانه در متغیرهای پیش‌بین مشاهده نشد، می‌توان از آزمون‌های پارامتریک ضریب همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده نمود. همچنین برای بررسی نرمال بودن چندمتغیره داده‌ها از ضریب کشیدگی استاندارد شده «مردیا»^۳ و نسبت بحرانی استفاده می‌شود که مقادیر به‌دست آمده برای ضریب مردیا و نسبت بحرانی کمتر از ۵ باشد، نشان دهنده نرمال بودن چندمتغیره توزیع نمرات است (کلاین، ۲۰۲۳). همان‌طور که در جدول بالا مشاهده می‌شود، مقدار «ضریب مردیا» ۲/۵۵۸ و مقدار نسبت بحرانی ۱/۵۵۳ به‌دست آمد که نشان دهنده برقراری فرض نرمال بودن چندمتغیره توزیع نمرات در این پژوهش است.

جدول ۲. ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش

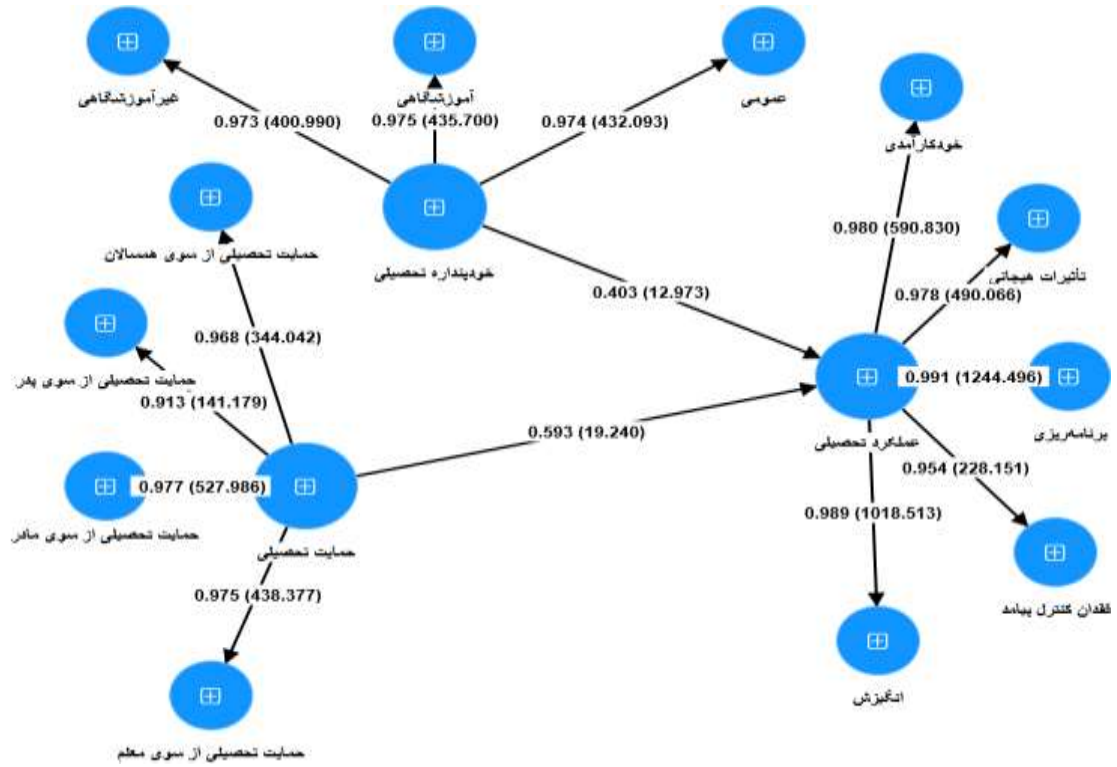
متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
حمایت مادر															
حمایت پدر	۰.۶۸**														
حمایت معلم	۰.۶۴**	۰.۳۶**													
حمایت همسالان	۰.۵۰**	۰.۳۶**	۰.۳۶**												
جنبه عمومی	۰.۶۵**	۰.۳۹**	۰.۳۳*	۰.۳۳*											
جنبه آموزشگاهی	۰.۵۳**	۰.۳۵**	۰.۳۷**	۰.۳۴*	۰.۳۴*										
غیر آموزشگاهی	۰.۴۲**	۰.۲۸**	۰.۳۰*	۰.۴۶**	۰.۳۳*	۰.۳۳*									
خودکارآمدی	۰.۵۳**	۰.۴۰**	۰.۳۴*	۰.۴۲**	۰.۴۲**	۰.۴۶**	۰.۴۶**								
تأثیرات هیجانی	۰.۵۲**	۰.۳۵**	۰.۳۶**	۰.۴۵**	۰.۳۶**	۰.۴۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**							
برنامه‌ریزی	۰.۴۰**	۰.۲۸**	۰.۳۶**	۰.۴۶**	۰.۳۶**	۰.۴۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**						
فقدان کنترل	۰.۴۷**	۰.۳۹**	۰.۳۶**	۰.۴۵**	۰.۳۶**	۰.۴۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**					
انگیزش	۰.۶۰**	۰.۳۲**	۰.۳۶**	۰.۴۶**	۰.۳۶**	۰.۴۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**				
حمایت تحصیلی	۰.۴۲**	۰.۳۷**	۰.۳۲**	۰.۴۶**	۰.۳۶**	۰.۴۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**			
خودپنداره تحصیلی	۰.۴۵**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۴۶**	۰.۳۶**	۰.۴۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**		
عملکرد تحصیلی	۰.۵۰**	۰.۳۵**	۰.۳۶**	۰.۴۶**	۰.۳۶**	۰.۴۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**	۰.۳۶**

در جدول ۲، مشاهده می‌شود که در سطح ۰/۰۵ معنی‌داری رابطه مثبت و قوی بین متغیرهای پژوهش وجود دارد.

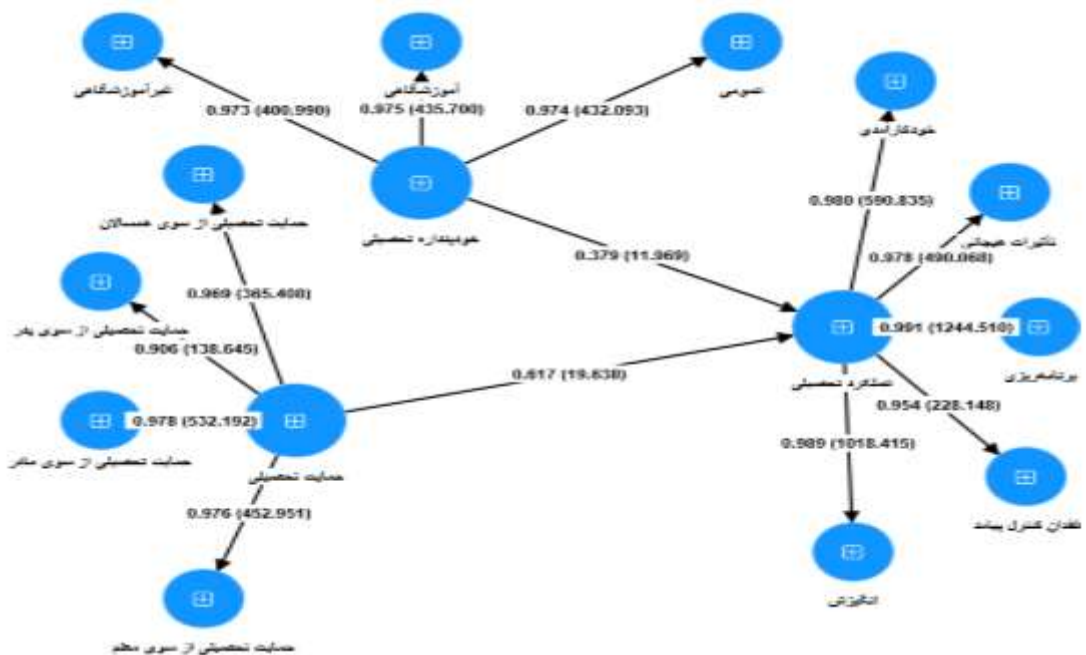
1. skewness

2. kurtosis

3. Merdia

شکل ۱. مدل ساختاری اولیه پژوهش با مقادیر T

شکل ۲. مدل ساختاری نهایی با مقادیر T

در شکل ۲، مشاهده می‌شود که مدل ساختاری پژوهش، دارای برازش مناسب است. به این معنی که تمام مقادیر T برای همه روابط بیشتر از ۱/۹۶ است. همچنین مقادیر ضرایب T بیشتر از ۱،۹۶، نشانگر اثر مثبت و معنادار متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته است.

جدول ۳. نتایج برازش ساختاری مدل آزمون شده

شاخص	مقدار	حد پذیرش	نتیجه
X2/df	۱۱/۹۳۳	بیشتر از ۳	
CFI	۰/۹۸۶	بیشتر از ۰/۹۵	
SRMR	۰/۰۱۲	کمتر از ۰/۰۸	بسیار مناسب
RMSEA	۰/۰۲۰	کمتر از ۰/۰۶	
PClose	۰/۹۸۳	بیشتر از ۰/۰۵	

مطابق نتایج جدول بالا، تمامی شاخص‌ها نیکویی برازش در وضعیت بسیار مناسب قرار دارند و مدل آزمون شده تحقیق برازش بسیار مطلوبی دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

در آزمون فرضیه‌ها پژوهش، بررسی ضریب اثر حمایت تحصیلی بر عملکرد تحصیلی (۰/۶۱۷) و خودپنداره تحصیلی (۰/۳۷۹) با سطح معناداری کمتر از ۰/۰۱ نشان داد که حمایت تحصیلی و خودپنداره تحصیلی بر عملکرد تحصیلی، تأثیر مثبت و معناداری دارند. یافته اول این پژوهش نشان داد که رابطه مثبتی بین حمایت تحصیلی و عملکرد تحصیلی وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های هاگتانی و همکاران (۲۰۲۱) و لاکسمیواتی و تاندوک (۲۰۲۳) که نشان دادند بین حمایت اجتماعی ادراک شده با سلامت و پیشرفت تحصیلی، و خودکارآمدی ادراک شده رابطه وجود دارد؛ عزیزی‌نژاد (۱۳۹۰) حمایت اجتماعی با امیدواری، خودکارآمدی و رضایت از مدرسه و سازگاری اجتماعی رابطه دارد؛ و فردوسی و همکاران (۱۴۰۲) انعطاف‌پذیری شناختی به صورت مستقیم و غیرمستقیم از طریق حمایت اجتماعی ادراک شده بر عملکرد تحصیلی تأثیر می‌گذارد، همسو می‌باشد. در تبیین این یافته از پژوهش و همچنین با توجه به نتایج به دست آمده از این پژوهشی‌ها، می‌توان گفت که رشد ذهنی و عملکرد تحصیلی فراگیران تا حدود زیادی بستگی به شرایط محیط و نحوه برخورد والدین، مدرسان و اطرافیان با آن‌ها دارد. فضایی که دانش‌آموزان و نوجوانان در آن پرورش می‌یابند به گونه‌ای باید باشد که آن‌ها را در مسیر موفقیت قرار دهد تا در اثر موفقیت‌های متناوب به خود اطمینان یافته و اعتماد به نفس پیدا کنند و از خویشتن انتظار موفقیت داشته باشند و برای اینکه در همین جهت قرار گیرند، احتیاج مداوم به درک موفقیت و تأیید از طرف دیگران دارند. به نظر مارینوا و همکاران (۲۰۱۷) عوامل غیر شناختی محیطی نظیر داشتن حمایت اجتماعی و تحصیلی از جانب خانواده و همسالان در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان نقش بسزایی را ایفا می‌کنند.

دانش‌آموزان در طول دوران تحصیلی خود، به محیط پیرامون خود نگرش مثبت یا منفی پیدا می‌کنند که این مسئله به تجربه‌های موفقیت‌آمیز و یا ناموفق آن‌ها در طول دوران تحصیل ارتباط دارد (ابراهیم پور، ۱۳۹۸). پژوهش‌های انجام شده نشان داده‌اند که درک روابط حمایتی از دانش‌آموزان با پیشرفت تحصیلی بیشتر، سطوح بالاتر تعهد، مشکلات رفتاری کمتر و روابط مثبت با همسالان همبستگی دارد. سلمان و همکاران (۱۴۰۲) بیان کردند، حمایت تحصیلی از ماهیتی چندبعدی برخوردار است که از نقش معلم، والدین، همسالان و ارتباط معلم با والدین متأثر است که نقش بسزایی در کیفیت آموزش و فعالیت‌های فراگیر دارد. تعاملات معلم - دانش‌آموزان، والدین و

مدرسه از حمایت تحصیلی ترکیب‌هایی فراهم می‌نماید که هر یک به‌تنهایی و در ارتباط با یکدیگر نقش مهمی در کمیت و کیفیت زندگی و فعالیت‌های تحصیلی دانش‌آموز ایفا می‌کنند. در ارتباط با خانواده، تحقیقات نشان داده است که تجارب خانوادگی تأثیر عمده‌ای بر تکامل فرد در طول دوره نوجوانی و بعد از آن دارد و ارتباطات خانوادگی سایر جنبه‌های زندگی نوجوان از جمله موفقیت و پیشرفت تحصیلی او را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد. چنانچه رفتار اعضای خانواده بر دوستی، محبت، پذیرش، احترام و حمایت متکی باشد، کودک احساس امنیت و آرامش کرده، و بر تقویت اعتماد به‌نفس، قدرت سازگاری بیشتر با محیط، پذیرش مسئولیت‌ها و نقش‌های گوناگون اجتماعی و تحصیلی وی بسیار اثرگذار است. بسیاری از پژوهش‌ها حاکی از این مطلب است که تصویر و پندار فرد از خود، بسته به تصویری است که والدین از او دارند. اگر والدین نسبت به توانمند بودن و ارزشمند بودن فرزند خود نگاه مثبت یا منفی داشته باشند به‌تدریج قسمتی از خودپنداره یا هویت کودک می‌گردد. اعتماد و اطمینان والدین نسبت به استعداد و توانایی کودک و همکاری و همراهی آنها در امر تحصیل می‌تواند به شکل‌گیری خود پنداره مثبت و موفقیت تحصیلی فرزند کمک کند.

یکی از محیط‌هایی که می‌تواند نقش اساسی در پرورش مهارت‌های زندگی و تحصیلی در کودک داشته باشد، مدرسه است؛ چرا که کودکان از ۵ یا ۶ تا ۱۸ سالگی تحت آموزش و پرورش در مدرسه قرار می‌گیرند که این سن مهمترین دوران شکل‌گیری شخصیت کودکان است (باقری و همکاران، ۱۴۰۲). مدرسه یک محیط مهم اجتماعی است که در آن نوجوانان به طور روزمره با یکدیگر در ارتباط هستند. بافت مدرسه تأثیر عمده‌ای بر سلامت ذهنی، پیشرفت تحصیلی و کیفیت زندگی دانش‌آموزان، دارد (عزیزی و همکاران، ۱۴۰۲). یکی از مهم‌ترین مسئولیت‌های مدرسه و معلم، درک و شناخت دانش‌آموزان و پی بردن به نیازهایشان و تلاش در جهت ایجاد محیط مناسب برای فراگیران است. مدرسه می‌تواند با فراهم کردن فضا و امکانات مناسب آموزشی، کارگاهی، آزمایشگاهی، مشاوره‌ای و برنامه‌ریزی مناسب تحصیلی نقش مهمی در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان ایفا کند. جدا از برنامه و کلاس‌های درس، باید تلاش شود تا جو و محیط مدرسه نیز نقش انگیزه‌بخش، حمایت‌گر و جذب‌کننده داشته باشد. برای مثال توجه به روشنایی، سرما و گرمای مناسب، تمیزی و بهداشت مدرسه، رنگ‌آمیزی شاد دیوارها و نیمکت‌ها، رسیدگی به باغچه و فضای سبز حیاط مدرسه و همچنین داشتن فعالیت‌های فوق‌برنامه شاد و سرگرم‌کننده همچون مسابقات ورزشی، نمایشگاه‌های نقاشی و کاردستی، گروه‌های موسیقی و نمایش همه و همه تلاشی است در جهت ایجاد جو مثبت و حمایت‌گر از یادگیرنده. به‌علاوه، فضای مدرسه می‌تواند بر اعتماد به نفس دانش‌آموزان، میزان تمرکز، رغبت، یادگیری و موفقیت آن‌ها نیز تأثیر گذار باشد.

از دیگر نتایج پژوهش حاضر، رابطه معنادار بین خودپنداره با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان بود که این یافته را می‌توان با نتایج پژوهش‌های الجاندرو و همکاران (۲۰۱۹)؛ جیسوال و چودوری (۲۰۱۷)؛ خادمی (۱۴۰۲) و عباس زاده، (۱۴۰۲) که نشان دادند خودپنداره با موفقیت تحصیلی ارتباط مثبت دارد، همسو دانست. در تبیین این یافته بر مبنای نظری و پیشینه تحقیق می‌توان گفت، پیشرفت تحصیلی و خودپنداره دو فرایندی هستند که به‌صورت شبکه‌ای در هم تنیده شده‌اند و به‌صورت تقابلی در یکدیگر تأثیر می‌گذارند. لذا هنگامی که فرد تصور خوبی درباره خود دارد احساس می‌کند، موجودی تواناست و با اطمینان فکر می‌کند؛ از این رو می‌کوشد که رفتارش توأم با موفقیت باشد تا بعدها موجب افزایش احساس ارزشمندی‌اش شود. براساس نظریه بیوت و مک‌گریگور، وقتی یادگیرندگان دارای اهداف موفقیت هستند از خود الگوهای اسنادی سازش یافته‌تری نشان می‌دهند، مقاومت و مداومت زیادی را در تکالیف بر می‌گزینند و نسبت به آن‌ها واکنش عاطفی مثبت‌تری دارند، اما دانش‌آموزی که خود را ناموفق بداند، عملکرد تحصیلی‌اش نیز پایین‌تر از سطح استعداد و توانایی است. یعنی این دانش‌آموز توانایی موفق شدن را دارد اما به دلیل عواملی غیر از هوش نمی‌تواند به حد مورد انتظار برسد، زیرا معتقد است که ناتوان است. بندورا در نظریه یادگیری اجتماعی - شناختی می‌گوید افراد تمایل دارند به فعالیت‌هایی بپردازند که در انجام آنها احساس اطمینان می‌کنند و اگر افراد در مورد انجام یک فعالیت احساس عدم توانایی کنند، به‌طور معمول از انجام آن اجتناب می‌نمایند (حسینی، ۱۴۰۲).

براساس الگوی شناختی اجتماعی پکران (۲۰۱۱)، رابطه بین خودپنداره تحصیلی و موفقیت تحصیلی قابل تبیین است. این الگو فرض می‌کند ارزیابی‌های کنترل و ارزش، تعیین‌کننده هیجان‌های تحصیلی هستند. این ارزیابی‌ها به انتظارات علی مربوط به نتایج، اسنادهای علی و خودپنداره توانایی مربوط است. بنابراین خودپنداره تحصیلی دانش‌آموز درباره داشتن و یا نداشتن توانایی برای اعمال کنترل بر یادگیری و فعالیت‌های پیشرفت خود، نقش تعیین‌کننده دارد. دانش‌آموزان برای موفقیت تحصیلی باید دارای یک خودپنداره مناسب و روشن تحصیلی باشند و نیز باور داشته باشند که توانایی‌های لازم برای کنترل عوامل بافتی و فرایندهای شناختی و انگیزشی خود را دارند. زیرمن

(۲۰۰۸) معتقد است اگر افراد درک درستی از خود داشته باشند، از فرایندهای یادگیری خودگردان بیشتر استفاده می‌کنند و عملکرد تحصیلی بهتری خواهند داشت. پس می‌توان ادعا کرد دانش‌آموزانی که از خودپندارهٔ بهتری برخوردار هستند به امور تحصیلی و توانمندی‌های خود برای امور تحصیل اعتماد دارند و در امور تحصیلی تلاش بیشتری به خرج می‌دهند که این امر موجب میل و علاقه دانش‌آموزان به امور تحصیلی و دل‌بستگی بیشتر آنان به مدرسه می‌شود.

این پژوهش نیز مانند سایر مطالعات با محدودیت‌هایی مواجه بود، از جمله: محدودیت جغرافیای، فرهنگی و مقطعی. به دلیل انجام این مطالعه در دوره متوسطه دوم شهر مریوان بنابراین، تعمیم نتایج آن به گروه‌های سنی و تحصیلی و جوامع دیگر باید با احتیاط همراه باشد. استفاده از ابزار پرسشنامه و روش همبستگی نیز از محدودیت‌های دیگر این مطالعه بود، چرا که احتمال سوگیری در ابزارهای خودگزارشی و عدم بررسی روابط علت و معلولی در مطالعات همبستگی وجود دارد. به تبع محدودیت‌های یاد شده، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی، در جوامع آماری و مقاطع تحصیلی دیگر و با تفکیک جنسیتی (دانش‌آموزان دختر و پسر) تکرار شود تا از لحاظ تجربی نیز نتایج این‌گونه مطالعات قابلیت تعمیم بیشتری داشته باشند. همچنین، از روش‌های مختلف جمع‌آوری اطلاعات و انجام پژوهش به صورت کیفی و آمیخته استفاده کنند تا ابعاد زیربنایی و ارتباط بین متغیرهای مطالعه شده روشن‌تر گردد. با توجه به نقش مؤثر حمایت تحصیلی و خودپندارهٔ تحصیلی در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان در این پژوهش، پیشنهاد می‌شود، جلسات، کارگاه‌ها و همایش‌هایی به منظور آگاه‌سازی والدین، معلمان، مشاوران و مدیران مدرسه در مورد نقش مهم و اثرگذار این سازه‌ها در پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان برگزار گردد. همچنین بسته‌های آموزشی در ارتباط با نقش مهم حمایت خانواده و مدرسه به منظور بهره‌مندی از این توانایی‌ها برای دانش‌آموزان تهیه و تدوین گردد. چرا که بسیاری از دانش‌آموزان از حمایت‌های خوب محیطی در جهت موفقیت تحصیلی بی‌اطلاع یا بی‌توجه هستند.

پیروی از اصول اخلاقی پژوهش

در پژوهش حاضر سعی بر آن بود که از نظر جسمی و روان‌شناختی هیچ آسیبی آزمودنی‌ها را تهدید نکند و اطلاعات آن‌ها نیز کاملاً محرمانه بماند.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

مشارکت نویسندگان

طراحی، اجرا و نگارش بخش‌های پژوهش حاضر نویسندگان با همدیگر مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

بین نویسندگان پژوهش حاضر هیچ گونه تعارض منافی وجود ندارد.

منابع

- Abbaszadeh, M. (2022). Investigating the relationship between academic self-concept and identity and academic performance of female first-year high school students in Cherdavol city, Master's thesis, Ilam Institute of Higher Education. (In Persian).
- Abdi, A. (2020). Examining the relationship between academic self-concept, achievement motivation and academic progress of students. Second National Conference of Psychology and Behavioral Sciences. Iran Tehran. (In Persian) <https://civilica.com/doc/349279/certificate/print/>
- Aghvenluei, M., Aliabadi, Kh., & Pourrostae Ardakani, S. (2023). The Impact of Educational Computer Game Produced on Academic Performance of Boy Students in First Grade of Secondary High School in Tehran. *Journal of Teacher's Professional Development*, 8(2), 17-37. (In Persian). <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.24765600.1402.8.2.1>.
- Afshari Zadeh, S.A., Karsheki, H., & Naserian, H. (2013), Investigating the psychometric properties of the academic self-concept questionnaire of elementary school students in Tehran, *Psychological Methods and Models*, 3(11), 53-66. (In Persian). <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22285516.1392.3.6>

- Ahrari, A., Misrabadi, J., & Mosleh, S. Q. (2023). Meta-analysis of the relationship between social support and academic performance. *Scientific Journal of Education and Evaluation*, 16(62), 58-37. (In Persian). <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22285516.1392.3.11.4.6>
- Alejandro, Veas. Juan-Luis, Castejón. Pablo, Miñano. Raquel, Gilar-Corbí. (2019). Early Adolescents' Attitudes and Academic Achievement: The Mediating Role of Academic Self-concept. *Revista de Psicodidáctica, Revista de Psicodidáctica*. 24 (1), 71-77.
<https://doi.org/10.1016/j.psicod.2018.11>
- Azizi Nejad, B. (2016). The Role of the Social Support of Schools on Academic Compatibility of the Students: by Effect of Mediating Satisfaction of the School, Hopefulness and Self-Efficacy of Students. *Quarterly Journal of Research in School and Virtual Learning*, 4(13), 57-68. (In Persian). <https://www.sid.ir/paper/263013/fa>
- Azizi, N., Gargari, B., & Karimi, K. (2016). Comparing the effectiveness of Interventions of Academic Engagement and Dweck's MindSet on academic well-being and quality of school life among high school students. *Journal of Thinking and Children*, 14(2), 279-302. (In Persian). <https://www.doi.org/10.30465/fabak.2024.9033>
- Bagheri Kerachi, A., Sadeghi, S., Ieman, M.A (2023) Designing a Conceptual Framework for a Child-Friendly School in Iran. *Journal of Thinking and Children*, 14(1), 29-61. (In Persian). <https://doi.org/10.30465/Fabak.2023.7943>
- Ebrahimipour, A. (2018). Investigating the psychological and emotional status affecting the academic performance of the students of Shahid and Isargar Project of Hormozgan Province, Hormozgan Province Research School, Education and Training. (In Persian)
- Bloom, P. (2018). Mindreading, communication and the learning of names for things. *Mind & Language*, 17(1-2), 37-54. <http://dx.doi.org/10.1111/1468-0017.00188>
- Collie, R. J., Martin, A. J., Malmberg, L. E., Hall, J., & Ginns, P. (2019). Academic buoyancy, student's achievement, and the linking role of control: A cross-lagged analysis of high school students. *British Journal of Educational Psychology*, 85(1), 113-130. <https://doi.org/10.1111/bjep.12066>
- Cvencek, D., Fryberg, S. A., Covarrubias, R., & Meltzoff, A. N. (2018). Self-concepts, self-esteem, and academic achievement of minority and majority north American elementary school children. *Child development*, 89(4), 1099-1109. <https://doi.org/10.1111/cdev.12802>
- Davis, H. A. (2003). Conceptualizing the role and influence of student-teacher relationships on children's social and cognitive development. *Educational psychologist*, 38(4), 207-234. https://doi.org/10.1207/S15326985EP3804_2
- Ferdowsi, S.Z., Sepah-Mansour, M., & Ghanbari-Panah, A. (2022). The relationship between intelligence beliefs and cognitive flexibility with academic performance: Investigating the mediating role of perceived social support and self-perception in students. *journal of Research in Educational Systems*, 16(56), 76-90. (In Persian) <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23831324.1401>
- Fooladi, A., Kajbaf, M.B., & Ghamarani, A. (2018). Effectiveness of Academic Buoyancy Training On Academic Success and Academic Self-Efficacy of Girl Students. *journal of education and evaluation* 11(42), 37-53. (In Persian). <https://www.sid.ir/paper/183377/fa>
- Haktanir, A., Watson, J. C., Ermis-Demirtas, H., Karaman, M. A., Freeman, P. D., Kumaran, A., & Streeter, A. (2021). Resilience, academic self-concept, and college adjustment among first-year students. *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*, 23(1), 161-178. <https://doi.org/10.1177/1521025118810666>
- Hamre, B. K., & Pianta, R. C. (2020). Early teacher-child relationships and the trajectory of children's school outcomes through eighth grade. *Child development*, 72(2), 625-638. <http://dx.doi.org/10.1111/1467-8624.00301>
- Hassani, K., Sohrabi, P., MohammadKhan, M.(2023). Prediction of Academic Failure Based on Rumination with the Mediating Role of Procrastination and Emotion Regulation Difficulty in Second High School Period Students in Kermanshah City. *Research School and Virtual Learning*, 11(1): 83-96. (In Persian). DOI: [10.30473/ETL.2023.66300.3913](https://doi.org/10.30473/ETL.2023.66300.3913)

- Honicke, T., Broadbent, J., & Fuller-Tyszkiewicz, M. (2020). Learner self-efficacy, goal orientation, and academic achievement: exploring mediating and moderating relationships. *Higher Education Research & Development*, 39(4), 689-703. <https://doi.org/10.1080/07294360.2019.1685941>
- Jaiswal, S. K., & Choudhuri, R. (2017). Academic Self Concept and Academic Achievement of Secondary School Students. *American Journal of Educational Research*, Vol. 5, No. 10, 1108-1113. DOI:10.12691/education-5-10-13
- Khadivi, A., kardan halvae, Zh., & Asheghi, R. (2024). Structural Modeling of Competence-cultural Relationships and Professional Ethics of Elementary Teachers with the Mediating Role of Social Support. *Journal of Teacher's Professional Development*, 9(1), 135-153. (In Persian) <https://doi.org/10.48310/tpd.2024.16503.1666>.
- Khademi, R. (2022). Investigating the mediating role of academic interest in the relationship between academic self-concept and academic performance in students, Master's thesis in Educational Sciences, Kavian Institute of Higher Education. (In Persian)
- Kline, R. B. (2023). Principles and practice of structural equation modeling. Guilford publications.
- Kim, Y., Yee Mok, S., & Seidel, T. (2020). Parental influences on immigrant students' achievement-related motivation and achievement: A meta-analysis. *Educational Research Review*, Volume 30, June 2020, 100327. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2020.100327>
- Koivuhovi, S., Marsh, H. W., Dicke, T., Sahdra, B., Guo, J., Parker, P. D., & Vainikainen, M.-P. (2022). Academic self-concept formation and peer-group contagion: Development of the big-fish-little-pond effect in primary-school classrooms and peer groups. *Journal of Educational Psychology*, 114(1), 198–213. <https://doi.org/10.1037/edu0000554>
- Laksmiwati, E.D., & Tondok, M. S. (2023). Perceived Social Support, Academic Self-Efficacy, and Anxiety among Final Year Undergraduate Students: A Mediation Analysis. *Bulletin of Counseling and Psychotherapy*, 5(2), 173-182. <https://doi.org/10.51214/00202305514000>
- Marinova, D., ruyter, K.D., Huang, M.H., Meuter. M.L. (2016). Getting Smart: Learning From Technology-Empowered Frontline Interactions. *Journal Of Service research*. 20(1). 201-216. <https://doi.org/10.1177/1094670516679273>
- Marsh, H. W., Pekrun, R., Parker, P. D., Murayama, K., Guo, J., Dicke, T., & Arens, A. K. (2019). The murky distinction between self-concept and self-efficacy: beware of lurking jingle-jangle fallacies. *Journal of educational psychology*, 111(2), 331- 343. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/edu0000281>
- Marsh, H. W., & O'Mara, A. (2012). Reciprocal effects between academic self-concept, self-esteem, achievement, and attainment over seven adolescent years: Unidimensional and multidimensional perspectives of self-concept. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34(4), 542-552. <http://dx.doi.org/10.1177/0146167207312313>
- Mikaeili, N., Afrooz, G.A., and Gholizadeh, L. (2013). The relationship between self-concept and academic burnout with academic performance of female students. *Journal of School Psychology*, 1 (4), 90-103. (In Persian). https://jisp.uma.ac.ir/article_51.html
- Mohammadi Baghmolaee, H., & | Yousefi., F|. (2019). The Structural Relationship among Teacher-Student Interaction, Academic Engagement, and Students' Adjustment to School. *Journal: Studies in Learning and Instruction*, 10(2), 75-99. <https://sid.ir/paper/400432/en#down>
- Moradian, J. (2013). The relationship between academic emotions and study approaches and academic procrastination in students. *Journal of New Advances in Behavioral Sciences*, 2(13), 1-13. (In Persian).
- Motallebinezhad, A., Parimi, R., & Parsafar, M. (2022) Identifying factors affecting teachers' happy mood and its impact on students' learning and academic motivation of high school students. *Journal of Teacher's Professional Development*, 7(4), 73-86. (In Persian) <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.24765600.1401.7.4.5.1>
- Narimani, M., Khoshnoodnia Chomachaei, B., Zahed, A., & Abolghasemi, A. (2019). The role of perceived teacher support in predicting academic self-efficacy in students with learning disabilities. *Journal of learning disablilities*, 3(1).107-127.(In Persian) <https://www.sid.ir/paper/210133/fa>

- Noreen, H., Parveen, A., & Malik, M. (2022). Parenting Styles and Academic Self-Concept of Students. *Journal of Social Sciences* 5(4):15-26. <https://www.researchgate.net/scientific-contributions>
- Pekrun, R., Goetz, T., Frenzel, A. C., Barchfeld, P., & Perry, R. P. (2018). Measuring emotions in students' learning and performance: The Achievement Emotions Questionnaire (AEQ). *Contemporary educational psychology*, 36(1), 36-48. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2018.10.002>
- Pekrun, R., Goetz, T., Frenzel, A. C., Barchfeld, P., & Perry, R. P. (2011). Measuring emotions in students' learning and performance: The Achievement Emotions Questionnaire (AEQ). *Contemporary educational psychology*, 36(1), 36-48. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2010.10>
- Pinxten, M., Wouters, S., Preckel, F., Niepel, C., De Fraine, B., & Verschueren, K. (2015). The formation of academic self-concept in elementary education: A unifying model for external and internal comparisons. *Contemporary Educational Psychology*, 41, 124-132. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2014.12.003>
- Saadipour, A. (2021). *Educational Psychology*. Tehran: Eshar Ed. (In Persian)
- Samani, S., & Jafari, M.A. (2011). A study of the adequacy of psychometric indicators of the Academic Support Scale (Persian version). *Journal of Education and Learning Studies*, 3(1), 48-60. (In Persian). <https://ensani.ir/fa/article/311304>
- Sheikh al-Islami, A. (2022). Predicting students' academic vitality based on academic support and academic self-concept. *Journal of Research in Educational Systems*, 16(57), 51-61. (In Persian). <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23831324.1401.16.57.4.3>
- Raaisoon, M.R., Mohammadi, Y., Abdorazaghnejad, M., & Sharifzadeh, Gh. (2014). An investigation of the relationship between self-concept, self-esteem, and academic achievement of students in the nursing-midwifery faculty in Qaen during 2012-13. academic year. *Modern Care Journal*, 11(3), 236 to 242. (In Persian). <https://sid.ir/paper/205979/fa>
- Salehi, R., Abedi, M.R., and Nilfroshan, P. (2019). Developing a conceptual model of academic success: a qualitative study. *Culture of Counseling Quarterly and Psychotherapy*, 10(38), 1-30. (In Persian). <https://doi.org/10.22054/qccpc.2019.35316.1948>
- Warren, J. M., & Hale, R. W. (2020). Predicting grit and resilience: Exploring college students' academic rational beliefs. *Journal of College Counseling*, 23(2), 154-167. <https://doi.org/10.1002/jocc.12156>
- Salman, H. D., Mahdad, A., Khalifa Al-Hashmy, R. N., & Manshaee, Gh. (2024). Social supports from teachers and peers as predictors of academic and social motivation *Journal of Adolescent and Youth Psychological Studies*, 5(12), 31-40. <http://dx.doi.org/10.61838/kman.jayps.5.12.4>
- Xu, L., He, J., Wei, X., Zhang, Y., & Zhang, L. (2024). Parental Psychological Control and Adolescent Academic Achievement: The Mediating Role of Achievement Goal Orientation. *Behavioral sciences (Basel, Switzerland)*, 14(3), 150. <https://doi.org/10.3390/bs14030150>
- Zimmerman, B. J. (2008). Investigating Self-Regulation and Motivation: Historical Background, Methodological Developments, and Future Prospects. *American Educational Research Journal*, 45, 166-183. <http://dx.doi.org/10.3102/0002831207312909>